Akreditacija združenih studija na temelju standarda iz dokumenta Europski pristup

Sandra Bezjak, *koordinator u postupku akreditacije združenog studija*
Mina Đorđević*, koordinator u postupku akreditacije združenog studija*
Tomislav Tomljenović*, IT podrška*

AZVO seminar, *16 lipnja 2021.*

Sadržaj:

1. **Strateški okvir**
2. **Postupak** vrednovanja združenih studija na temelju standarda iz dokumenta *Europski pristup*
3. **Standardi *Europskog pristupa*** za osiguravanje kvalitete združenih studija u EHEA
4. **Iskustvo vrednovanja** združenog studija: Graduate Study Programme in Computer Science - *Internet of Things and Artificial Intelligence*

1. Strateški okvir

- Dokument **Europski pristup**
- Projekt **IMPEA.EU**

Što su združeni studiji (ZS) prema Europskom pristupu?

- integrirani nastavni plan i program
- zajednički upravljaju i zajednički izvode
- različita visoka učilišta iz različitih država EHEA-e
- vodi do dvostruke/višestruke* diplome ili združene** diplome

Združeni studiji:

- predstavljaju zaštitni znak Europskoga prostora visokog obrazovanja (EHEA)
- potiču mobilnost studenata i osoblja
- pružaju Europsko iskustvo učenja

02_European_Approach_QA_of_Joint_Programmes_v1_0.pdf

https://impea.eu/

2. Postupak vrednovanja združenih studija

Europski pristup

- postavlja **standarde** za ZS
  - utemeljene na alatima EHEA-e – ***ESG, QF-EHEA***
  - bez primjene dodatnih nacionalnih kriterija
- donosi **postupak** vrednovanja ZS
  - konzorcij bira **jednu agenciju**
  - iz **EQAR**a
  - koja provodi **jedinstveni** postupak vrednovanja **cijelog** ZS-a
  - 1 međunarodni panel, 1 posjet, 1 izvješće

- **akreditacijska odluka**
  - donosi agencija iz EQARa sukladno EP-u
  - prihvaćena (*acceptance*) od svih zemalja EHEA u kojima je program ponuđen

- **agencije** zemalja **partnera** u konzorciju mogu biti uključene na sljedeće načine:
  - informirane su o postupku i ishodu vrednovanja ZS-a
  - predlažu stručnjake za panel
  - imaju svoje promatrače tijekom posjeta
- **objava izvješća – AZVO, EQAR, konzorciju**

https://www.eqar.eu/kb/joint-programmes/european-approach-cases/

Iz nacionalnog *Postupka vanjskog vrednovanja združenih studija*

- Visoka učilišta – partneri u konzorciju **moraju biti akreditirana u skladu s ESG-jem** ili ekvivalentnom standardu kvalitete.

- Postupak vanjskog vrednovanja združenih studija provodi se **isključivo na zahtjev konzorcija** koji se podnosi Ministarstvu znanosti i obrazovanja, odnosno Agenciji, ovisno o kojoj se vrsti postupka radi.

- Uz zahtjev i propisanu dokumentaciju konzorcij obavezno dostavlja:

1.**sporazum o suradnji** svih partnera u konzorciju u skladu s dijelom B. točkom 1.3. Europskog pristupa

2.**informacije o nacionalnim okvirima svakog od partnera** koji sudjeluje u konzorciju te

3.**obrazloženje „združenosti**“ po kojoj se združeni studijski program razlikuje od drugih kao zajednički pothvat visokih učilišta iz više nacionalnih visokoobrazovnih sustava.

https://www.azvo.hr/hr/vrednovanja/postupci-vrednovanja-u-visokom-obrazovanju/medunarodna-vrednovanja

- **Stručno povjerenstvo čine najmanje četiri člana** i to najmanje tri nastavnika i jedan student. Po potrebi se dodatno može imenovati jedan stručnjak iz gospodarstva ili djelatnosti usko vezane za vrednovani združeni studij.
- U slučaju združenog studijskog programa u području regulirane profesije, **barem jedan član stručnog povjerenstva treba biti stručnjak za reguliranu profesiju** za obavljanje koje se stječe visokoškolska kvalifikacija.
- Stručno povjerenstvo mora imati **članove barem iz dviju od zemalja uključenih u konzorcij.**
- Akreditacijski savjet može, po potrebi, imenovati i veći broj članova stručnog povjerenstva.
- Agencija će, prije započinjanja postupka vanjskog vrednovanja združenih studija, organizirati **edukaciju** za članove stručnog povjerenstva na kojoj će upoznati članove stručnog povjerenstva o osobitostima postupka te njihovoj ulozi u postupku i rokovima.
- Stručno povjerenstvo će, u dogovoru s konzorcijem, **posjetiti jednu ili više lokacija** na kojima će se izvoditi združeni studij, ali će **razmotriti** izvođenje združenog studija i **popratne sadržaje na svim lokacijama**.

- Uzimajući u obzir opise pojedinih standarada, stručno povjerenstvo na temelju uvida u prikupljene dokaze i dostupne pokazatelje daje ocjenu za svaki standard. Ocjene su na razini standarda: ***nije provedeno, djelomično provedeno i u cijelosti provedeno.***
- Stručno povjerenstvo će, uz ocjenu za svaki standard, procijeniti jesu li ispunjeni i **minimalni uvjeti** propisani Zakonom i Pravilnikom, a koji se nalaze u obrascu.
- Pri donošenju zaključne preporuke stručno povjerenstvo se vodi ovim pravilima:
  - ako je **bilo koji standard ocijenjen ocjenom *nije provedeno***, stručno povjerenstvo će zaključno preporučiti da se studijski program ne prihvati, odnosno donese **negativno mišljenje**.
  - ako su **svi standardi ili većina standarda ocijenjeni ocjenama *u cijelosti provedeno ili djelomično provedeno*,** a nijedan standard nije ocijenjen ocjenom *nije provedeno*, stručno povjerenstvo će zaključno preporučiti da se studijski program prihvati, odnosno donese **pozitivno mišljenje**.

- Agencija, uz prethodno mišljenje Akreditacijskog savjeta Agencije, donosi **Akreditacijsku preporuku** kojom preporučuje ministru jedan od ishoda postupka, ovisno o vrsti postupka vanjskog vrednovanja združenog studija.

- Akreditacijska preporuka se dostavlja **Ministru znanosti i obrazovanja** koji donosi **odluku o ishodu postupka** vanjskog vrednovanja združenog studija u skladu sa Zakonom o osiguravanju kvalitete.

- Postupak naknadnog praćenja uključuje **dostavu akcijskog plana** za unapređenje kvalitete združenog studija u **skladu s preporukama stručnog povjerenstva** i izvještavanje realizacije akcijskog plana.

- Akcijski plan i izvješće o realizaciji akcijskog plana se dostavljaju Agenciji, a Agencija ih dostavlja **Povjerenstvu za naknadno praćenje** koje je ustrojeno u Agenciji.

- Povjerenstvo za naknadno praćenje će nakon pregleda dokumentacije **dostaviti Akreditacijskom savjetu** svoje mišljenje o usvajanju, odnosno neusvajanju akcijskog plana, odnosno izvješća o realizaciji akcijskog plana. Mišljenje se razmatra na sjednici Akreditacijskog savjeta i, nakon usvajanja, upućuje konzorciju.

3. Standardi *Europskog pristupa* za osiguravanje kvalitete združenih studija u EHEA

1. Primjenjivost Standarda
2. Ishodi učenja
3. Studijski program (ESG 1.2.)
4. Upis i priznavanje (ESG 1.4.)
5. Učenje, poučavanje i vrednovanje (ESG 1.3.)
6. Podrška studentima (ESG 1.6.)
7. Resursi (ESG 1.5. i 1.6.)
8. Transparentnost i dokumentacija (ESG 1.8.)
9. Osiguravanje kvalitete (ESG 1.1. i 1. dio)

1. Primjenjivost standarda

- 1.1 Status

Visoka učilišta koja izvode združeni studij moraju biti **priznata kao visoka učilišta** od strane nadležnih tijela u njihovim državama. Nacionalni okviri njihovih država moraju im **omogućiti** sudjelovanje u izvođenju združenih studija i (gdje je primjenjivo) **dodjeljivanje združenih diploma**. Visoka učilišta koja dodjeljuju diplomu (odnosno diplome) moraju osigurati da one budu **dijelom visokoobrazovnih sustava** država u kojima se izdaju.

1.2 Zajednički razvoj i izvođenje programa

- **Združeni se studiji moraju i izvoditi kao takvi; uz sudjelovanje svih uključenih visokih učilišta u izradu i izvođenje programa.**

1.3 Sporazum o suradnji

- Uvjeti provedbe združenog studija moraju biti izneseni u sporazumu o suradnji. Sporazum bi naročito trebao obuhvatiti:

- Naziv koji se stječe završetkom studija
- Načine suradnje te odgovornosti uključenih partnera u upravljanju i financijskoj organizaciji (uključivši financiranje, podjelu troškova i prihoda od studija itd.)
- Načine upisa studenata i prikaz razredbenih postupaka
- Način na koji je uređena mobilnost studenata i nastavnika
- Propise o ispitivanju i metodama vrednovanja studenata, priznavanju ECTS bodova i izdavanju kvalifikacija u sklopu konzorcija.

2. Ishodi učenja:

- ***2.1 Razina [ESG 1.2]***
  Predviđeni ishodi učenja moraju biti usklađeni s odgovarajućom razinom Kvalifikacijskoga okvira EHEA-e (QF-EHEA), kao i primjenjivih nacionalnih kvalifikacijskih okvira.

2.2 Polje

- **Predviđeni ishodi učenja moraju obuhvaćati znanje, vještine i kompetencije unutar relevantne discipline odnosno polja.**
- Predviđeni ishodi učenja polazna su i referentna točka za sve daljnje faze razvoja, provedbe i osiguravanja kvalitete združenog studijskog programa. Oni određuju daljnju strategiju poučavanja i učenja, metode ocjenjivanja i mjere potpore kojima se osigurava njihovo ostvarivanje. Stoga ih je potrebno osmisliti i formulirati vrlo pažljivo, budući da oni postaju obećanje budućim studentima združenog studijskog programa.

2.3 Postignuće [ESG 1.2]

- **Studijski program mora moći dokazati da su predviđeni ishodi učenja i postignuti.**

- Ovaj se kriterij izravno naslanja na obrazloženje vezano za odgovarajući razvoj predviđenih ishoda učenja združenog studijskog programa. Pouzdan prikaz ostvarenosti predviđenih ishoda učenja jedan je od ključnih pokazatelja kvalitete programa i dokaz da je logika iza usvojenog kurikuluma i strategije poučavanja i učenja odgovarajuća.

2.4 Regulirane profesije

- **Gdje je to primjenjivo, treba uzeti u obzir minimalne dogovorene uvjete osposobljavanja za profesije obuhvaćene Direktivom Europske unije 2005/36/EC, odnosno kompenzacijske mjere uspostavljene Direktivom.**

3. Studijski programi

- ***3.1 Kurikul***
  Struktura i sadržaj kurikula moraju studentima omogućiti postizanje predviđenih ishoda učenja.
- Predviđeni ishodi učenja, zajedno s dugoročnim i kratkoročnim ciljevima studijskog programa, glavne su referentne točke za strukturu i sadržaj kurikula. Ovo je primjenjivo za svaki studijski program. Međutim, kod združenih je studija u obzir potrebno uzeti dva specifična aspekta.

3.2 ECTS bodovi

- **Europski sustav prijenosa bodova (*European Credit Transfer System* - ECTS) mora se primjenjivati kako je predviđeno, a raspodjela bodova mora biti jasna.**
- ECTS sustav je općepoznat i često se koristi u Europskom prostoru visokog obrazovanja. Međutim, postoje neke razlike među zemljama i visokim učilištima u pogledu njegove praktične primjene. ECTS sustav je stoga još jedan specifičan čimbenik kojega valja uzeti u obzir kod upravljanja kvalitetom združenog programa. Identificiranje različitih pristupa primjeni ECTS sustava među partnerima posebno je važno u ranoj fazi razvoja združenog programa; ovo je potrebno provesti prije inicijalne akreditacije, budući da može utjecati na strukturu kurikula i raspodjelu sadržaja među modulima.

3.3 Radno opterećenje

- **Preddiplomski će združeni studij obično odgovarati studentskom opterećenju od 180 do 240 ECTS bodova; združeni će diplomski studij obično imati od 90 do 120 ECTS-a, od kojih najmanje 60 na drugoj razini Kvalifikacijskoga okvira EHEA-e; za združene doktorske studije nije propisano opterećenje u ECTS bodovima.**

4. Upis i priznavanje

- ***4.1. Upis***
  Uvjeti za upis studija i razredbeni postupci moraju odgovarati razini i polju, odnosno disciplini studijskog programa.
- Standard navodi da „Uvjeti za upis studija i razredbeni postupci moraju odgovarati razini i polju, odnosno disciplini studijskog programa.“ ESG 1.4. „Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje“ navodi da „Visoka učilišta moraju dosljedno provoditi unaprijed utvrđene i objavljene propise koji pokrivaju sve faze studiranja, tj. upis, napredovanje kroz studij, priznavanje i certificiranje.“ U smjernicama se dodatno definira: „Neophodno je imati postupke upisa, priznavanja i završavanja koji su prikladni svrsi, osobito kad su studenti mobilni unutar i među sustavima visokog obrazovanja. Važno je da se politike pristupa, procesi i kriteriji upisa provode dosljedno i transparentno.“

4.1. Upis

- **Uvjeti za upis studija i razredbeni postupci moraju odgovarati razini i polju, odnosno disciplini studijskog programa.**
- Neke su od smjernica za upisni postupak:
- Jasno opisati
- Upisne kriterije
- Uvjete za upis
- Zajedničke minimalne kriterije prihvatljivosti kandidata
- Selekcijske kriterije (vidi primjer)
- Specificirati pojedine korake unutar postupka prijave, uključujući i sve neophodne dokumente
- Dogovoriti se oko rokova za prijavu, zajedničkog selekcijskog postupka te zajedničkog žalbenog postupka
- Uz to, u obzir treba uzeti i neophodne procedure dobivanja vize za studente izvan EU

4.2. Priznavanje

- **Priznavanje kvalifikacija i razdoblja studija (što uključuje i priznavanje prethodnog učenja) moraju se primjenjivati u skladu s Lisabonskom konvencijom i popratnim dokumentima.**
- Što se priznavanja tiče, standard navodi: „Priznavanje kvalifikacija i razdoblja studija (što uključuje i priznavanje prethodnog učenja) moraju se primjenjivati u skladu s Lisabonskom konvencijom i popratnim dokumentima.“ Istodobno, ESG 1.4. Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje navodi: „Pravedno priznavanje visokoobrazovnih kvalifikacija, razdoblja studija i prethodnog učenja, što uključuje i priznavanje neformalnog i informalnog učenja, ključni su elementi osiguravanja napretka studenata kroz studij, uz poticanje mobilnosti.“ Prikladni postupci priznavanja počivaju na usklađenosti praksi priznavanja na visokom učilištu s načelima Lisabonske konvencije o priznavanju;

5. Učenje, poučavanje i vrednovanje

- ***5.1 Učenje i poučavanje***
  Program mora biti osmišljen tako da odgovara predviđenim ishodima učenja, a primijenjeni pristupi učenju i poučavanju moraju biti prilagođeni ostvarivanju predviđenih ishoda učenja. Mora se poštivati raznolikost studenata i izlaziti ususret njihovim različitim potrebama, osobito kad je riječ o razlikama koje proizlaze iz različitih kultura iz kojih studenti dolaze.

5.2 Procjena

- **Propisi vezani za provjeru znanja studenata i vrednovanje postignutih ishoda učenja trebaju biti usklađeni s predviđenim ishodima učenja. Sva partnerska visoka učilišta moraju ih dosljedno provoditi.**
- Cilj je ovoga dijela Standarda 5 osigurati da se pri vrednovanju ostvarenosti ishoda učenja slijedi ideja konstruktivnog poravnanja te se vrednovanje provodi dosljedno i pravično za sve studente i u svim partnerskim institucijama, u skladu s navedenim postupkom. U međunarodnim združenim programima, zbog različitih je kultura vrednovanja i ocjenjivanja ključna transparentnost ocjenjivanja (i naznačavanje razlika u ocjenjivanju).

6. Podrška studentima

- **6. Podrška studentima [ESG 1.6.]**

Studentske i druge službe namijenjene podršci studentima moraju doprinositi postizanju predviđenih ishoda učenja. Trebale bi uzimati u obzir specifične izazove s kojima se susreću mobilni studenti.

7. Resursi

- **7.1 Osoblje**

Osoblje mora biti dovoljno brojno te svojim kvalifikacijama i stručnim i međunarodnim iskustvom primjereno izvedbi studijskog programa.

7.2 Oprema

- **Prostori, oprema i drugi resursi moraju biti dostatni i primjereni postizanju predviđenih ishoda učenja.**

8. Transparentnost i dokumentacija

- **8. Transparentnost i dokumentacija [ESG 1.8]**

Relevantne informacije o programu, kao što su uvjeti i postupci upisa, popis kolegija, postupci ispitivanja i vrednovanja studenata itd. trebaju se odgovarajuće dokumentirati i objavljivati, uzimajući pritom u obzir specifične potrebe mobilnih studenata.

9. Osiguravanje kvalitete (ESG 1.1. i 1. dio)

Suradnička visoka učilišta trebaju primjenjivati zajedničke postupke unutarnjeg osiguravanja kvalitete u skladu s prvim dijelom ESG-a.

Prema prvome dijelu ESG-a, unutarnje osiguravanje kvalitete obuhvaća deset standarda s kojima bi se partnerske institucije na združenom studiju trebale zajednički baviti:

- **ESG 1. 1 Politika osiguravanja kvalitete**
- ESG 1. 2 Izrada i odobravanje programa
- ESG 1. 3 Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta
- ESG 1. 4 Upis i napredovanje studenata, priznavanje i certificiranje
- ESG 1. 5 Nastavno osoblje
- ESG 1. 6 Resursi za učenje i podrška studentima
- ESG 1. 7 Upravljanje informacijama
- ESG 1. 8 Informiranje javnosti
- **ESG 1. 9 Kontinuirano praćenje i periodička revizija programa**
- ESG 1. 10 Cikličko vanjsko osiguravanje kvalitete

Sporazum o konzorciju

- neki aspekti **prvog** **dijela ESG-a** koje bi partneri u konzorciju trebali uzeti u obzir prilikom uspostavljanja i definiranja zajedničkog sustava unutarnjeg osiguravanja kvalitete u sklopu **Sporazuma o konzorciju**

- *1. Partneri u programu, strateški ciljevi programa, njihova predanost ispunjavanju svih primjenjivih standarda kvalitete, kao i kontinuiranom poboljšanju programa.*

- *Preporuka je referirati se na ESG te na sve potrebne odredbe primjene Europskog pristupa osiguravanju kvalitete združenih studija za navedeni program (ESG 1).*

2. Definicija zajedničkih upravljačkih tijela konzorcija, njihove uloge i odgovornosti u pogledu:

- *općeg upravljanja,*
- *akademskog praćenja,*
- *osiguravanja kvalitete,*
- *stručnog savjetovanja, dodjele / priznavanja diploma,*
- *promjena u konzorciju (novi partneri, raskid suradnje),*
- *rješavanja partnerskih sporova te*
- *studentskih žalbi (ESG 1.1.)*

- *3. Potrebno je jasno definirati odgovornosti različitih tijela za osiguravanje kvalitete, kao i navesti unutarnje mehanizme osiguravanja kvalitete i procese vrednovanja (ESG 1.1)*

- *4. Kvalifikacije koje se dodjeljuju temeljem programa treba jasno opisati i predstaviti, pozivajući se na odgovarajuću razinu nacionalnog kvalifikacijskog okvira za visoko obrazovanje, a time i na Kvalifikacijski okvir Europskog prostora visokog obrazovanja (ESG 1.2).*

- *5. Opis studijskog programa i uspostavljene strukture programa / semestra, uključujući mogućnosti za mobilnost studenata, ako je primjenjivo (ESG 1.2).*
- *6. Odredbe vezane za dodjelu završnog akademskog/stručnog naziva i zajedničke postupke priznavanja (naziv, vrsta, oblik, dodatna isprava o združenom studiju) (ESG 1.2).*

- *7. Postupci za praćenje i vrednovanje postignuća studenata (uključujući raspodjelu ECTS-a i dodatnu ispravu o združenom studiju, organizacija ispita, uvjete za ponovno polaganje ispita, konverziju ocjena, obranu završnog/diplomskog rada, itd.) (ESG 1.3 i 1.4).*

- *8. Kriteriji i postupci prijave, odabira i upisa studenata te zajednički mehanizmi konzorcija kojima se osigurava učinkovito provođenje ovih procesa (ESG 1.4)*
- *9. Odgovornost partnerskih institucija za imenovanje dovoljnog broja odgovarajuće kvalificiranog osoblja za izvođenje različitih elemenata studijskog programa, definirano u Sporazumu o konzorciju (ESG 1.5).*

- *10. Sporazum o zajedničkim uslugama za studente, koje se nude na svim lokacijama gdje se izvodi studij (administrativna podrška, uvodni tjedan, ako postoji, prostorni resursi za učenje, mogućnosti prakse, ljetna škola, tečajevi jezika itd.) (ESG 1.6).*
- *11. Svi partneri moraju osigurati prikupljanje, analizu i korištenje informacija relevantnih za djelotvorno upravljanje svojim programima i drugim aktivnostima (ESG 1.7.)*

- *12. Relevantne informacije o programu, kao što su uvjeti i postupci upisa, popis kolegija, postupci ispitivanja i vrednovanja studenata itd. trebaju se odgovarajuće dokumentirati i objavljivati (ESG 1.8.).*

Initial accreditation of the Joint programme:

Graduate Study Programme in Computer Science

Internet of Things and Artificial Intelligence

Provided by Algebra and EPITECH

Hvala na pažnji!